

DENNIS SHARP

SUHA ÖZKAN *

1970 yılında Architectural Association Mimarlık okuluna (AA) girdiğimde üç önemli odak vardı. Birincisi tüm varlığını o Okul'da sürdüren ve benim de oraya gitme nedenim olan Peter Cook ve Archigram. İkincisi *Architectural Association Quarterly aaq* ve Dennis Sharp. Üçüncüsü de Tropical Architecture School ve "Gelişime ve Mimarlık"ın unutulmaz kurucusu ve sürdürücüsü Otto Koenigsberger.

Peter Cook Londra Üniversitesi Bartlett School of Architecture'a başkan olana kadar hep AA'de kaldı. AA de onunla anılageldi. Tropic Mimarlık Okulu Bayan Margaret Thatcher'ın Eğitim Bakanlığı sırasında AA'ye yapılan "Özel Okul" statüsünü terk etme baskıları sırasında AA'yi terk etti ve Koenigsberger ve tüm program Londra Üniversitesine katıldı. Dennis Sharp uzun yıllar *aaq*'nin editörlüğünü yaptı. *aaq* birçok bakımdan çağcıl mimarlık düşüncesinin evrildiği AA'in sesi gibiydi. Tek farkı Sharp'ın özellikle Yirminci Yüzyıl'ın ilk yarısında özellikle Almanya'da çok etkin olan Dışavurumcu (*expressionist*) Mimarlık akımına olan özel ilgisi ve uzmanlığı ile kattığı değişik unutulmaması gereken bir dönemin solmayan renkleri idi.

1968 Parisi'nin üzerinden iki yıl geçmişti. Önder ve devrimci AA, Paris'te yandaşı saydığı Unite Pédagogique 6 (UP6)'de olanları anlamak istiyordu. "AA arrive" (AA Geliyor) sloganı ile gittiğimiz Paris'te, bir tek 1968 Parisi'ni ve 1969-70 Türkiye'si'ni yaşamış olan benim dışımda tüm AA öğrencileri şaşkıncı. Görevleri gösteri yapanları dış etkenlerden korumak olan polislerin neden "robocop" gibi giyininin zırhlı araçlar içinde beklediklerini hiç ama hiç anlamamışlardı. Dört gün süren etkileşimimizin *gurusu* Henri Lefebvre, çevirmen ve ev sahiplerimiz de Archigram'a Monte Carlo Yarışması'nda katılmış olan Colin Fournier ile enerjik en sempatik tanımı ile "zıp zıp" koşuşturan Bernard Tschumi'ydi. Mimarlığın "yeni misyonunu" ve değişen dünyanın insanlı değerlerini anlatmak ve bir bakıma "tercüme" etmek görevi bana düşmüştü.

Paris'ten döndükten sonra Dennis beni sık sık çağırır ve Paris sosnrası konularda bıkmadan dinlerdi. Bir gün bana David Oakley'in yeni yayınlanmış

Phenomenon of Architecture in Cultures in Change kitabını verdi ve "Tanıtım Eleştirisi" yazısı yazmamı istedi. Güzel tarafı, eğer katkım yayınlanırsa telif ücreti olarak kitap benim olacaktı. 25 yaşındaydım, *aaq*'da yazma fırsatı benim için ummadığım bir gururdu. Günlerce o kitap ile yatıp kalktım desem abartma olmaz. David Oakley uzun yıllar Afrika'da özellikle Gana'da öğretim görevi yapmış bir bakıma uzun yıllarını bu kıta'ya adanmış saygıdeğer biriydi. Nedense kitapta biraz üstten bakan ve talimat veren bir tavır seçmiş ve biraz sert eleştirmiş ve Oakley ve kitabını kolonyalizmin genel potasına koymuştum. Bu biraz gençliğin verdiği sığıktan biraz da benimseyip neredeyse dogmatikleştirdiğimiz tek boyutlu ekonomi-politik anlayışından kaynaklanıyordu. Afrika'yı en iyi Afrikalılar bilir, sorunları da yalnız onlar çözebilirdi.

Yazımı verdim. Dennis beni çağırıp konuştu. Konuşmamız benim "Ne demek istediğimi" anlamak bağlamındaydı ve birkaç gün sonra düzeltilmiş metni bana verdi. Okuduğumda, tepkim İngilizceyi ne kadar bilmediğim yönündeydi. Neredeyse yeniden yazmıştı ama bir tek düşünceye bile dokunmamıştı. Benim onayladığım metni çok düşünceli bir biçimde Oakley'e de yayın öncesi görüşlerini almak için yollamıştı. Oakley hoşlanmamış ve yeni bir eleştirmen önermişti. Dennis uzun yıllar dostluğu olan Oakley'e sadece benim eleştirimi yayınlayacağını, gerçeklere bir aykırılık varsa düzeltmek için yolladığını bildirmişti.

Bu ilk yazımdı. Yayınlandığında dünyalar benim olmuştu. Ama, yıllar sonra Oakley'e biraz haksızlık ettiğim düşüncesi baskın çıktı. Oakley'le yollarımız kesişmedi. Dennis'e birçok kez "İlk Yazı"nın kaynağı olduğu teşekkürünü anımsattım. Hep gülümsedi. O *aaq*'u bir "Kurumun Sesi" değil de gerçek bir düşünce ortamı olarak gördüğünü hep sergiledi. Daha sonra *World Architecture* ve *International Architecture* dergilerinin editörlüğünü yaptı.

İlişkimiz hep sürdü. Özellikle ikinci evliliği olan öğrencisi Yasmin Shariff benim yönetiminde olduğum Aga Khan Mimarlık Ödülü'ne çok yakındı ve birçok nitelikli projeleri önerdiler. Ödül olarak Malta'da (1986) ve Kuveyt'te



ArchitectureWeek.com (Haziran 2010)

DENNIS SHARP

(9 Kasım 1933- 6 Mayıs 2010)

* ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi; Prof. Dr.; Hon F AIA; Founding President World Architecture Community.

(2002) düzenlediğimiz seminerlerin itici gücü oldu.

Kurucuları arasında olduğu ve beni hep seçkin üyeler arasında tuttuğu Uluslararası Mimarlık Eleştirmenleri Derneği'nin (CICA) 2008 yılında Başkan Yardımcılığına getirilmemde Joseph Rykwert ile birlikte önemli rol oynadı.

Tabanlıoğlu Mimarlık'ın Londra'da RIBA'deki sergisinde çağdaş Türk mimarlığını öven güzel bir konuşma yaptı ve *T Mimarlık* kitabına da bir makale ile katkıda bulundu.

En son 2009 yılının Nisan ayında DOCOMOMO_İngiltere kanalıyla beni, Türkiye'deki Öncül Modern Mimarlar konulu bir konferansa davet etti. Oraya beni dinlemek için getirdikleri insanlar Londra'da okuduğum ve onu izleyen yıllarda üzerimdeki etkileri silinmeyen hemen çoğu seksenli yaşlara yaklaşmış dinç beyinlerdi. Böyle bir armağandan bir yıl sonra da aramızdan ayrıldı.

Onlarca kitabı arasında *20th Century Architecture: A Visual History* (1972); *Modern Architecture and Expressionism* (1966); *The Rationalists; The Picture Palace; Connell Ward and Lucas* ve Hermann Muthesius'un *The English House* (2006) kitabının yeni derlemesi anılabilir.

Dennis Sharp Dünya'nın hemen her yerinde konferanslar verdi. **Bastille Operası** (Paris) ile **Yeni Akropolis Müzesi** (Atina) yarışma jürilerinde bulundu. 2008'de **World Festival of Architecture** (Barcelona)'da birlikte çalıştık. Academie d'Architecture (1991) *Medialle d'Argent* ve UIA Jean Tschumi Award (1994) ödülleri aldı.

Katkıları ve yetiştirdiği insanlarla anılacak. Huzur içinde yatsın.

DENNIS SHARP'A VEDA

ALİ CENGİZKAN*

Dennis Sharp ile, yazıları dışında şahsen, UIA 2005 İstanbul Kongresi sırasında tanıştım. Suha Özkan'ın aracılık ettiği bu tanışmanın etkisiyle, hemen o toplantı sırasında yapılan Genel Kurul'da, CICA üyeliğine kabul edildim. Daha sonra Kuveyt'te ve Ankara'da konuşma fırsatımız oldu: Modern Mimarlık hareketinin açık ufuklu bir savaşı, DOCOMOMO_İngiltere'nin güçlü bir önderi ve yürütücüsüyü. Kucaklayıcı kültür adamı tavrı, Ankara'da yayınlanan ODTÜ MFD/METU JFA'yı en yakından izlemesini de getiriyordu. Gönderilmesi geciken bir sayı için şunu yazmıştı: "Dear Ali, I was looking forward to seeing the METU Journal which has become a firm favourite in my office. It has not arrived yet. // Please note that Dr Suha Ozkan will be lecturing to DOCOMOMO UK The Gallery 70-75 Cowcross Street London EC1 On Tuesday 14 March 2009 at 7pm on 'Modern Architecture in Turkey' which is part of a series of talks we run here at DOCOMOMO on The Diaspora of Modern Architecture. // Kind Regards // Dennis Sharp, Co-Chair DOCOMOMO_UK: AA Vice President 2008-9."

ODTÜ MFD çok değerli bir üyesini ve dostunu uğurlarken şunu düşünüyor insan: Dünyayı kucaklayıp anlamaya çalışan bir entelektüel tavrı geliştiren ana düşünürler çağı umarım sona ermiyordur.

* ODTÜ Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi; Doç. Dr., ODTÜ MFD Derleyeni, DOCOMOMO_TR.